# ARREST VAN HET HOF (Derde Kamer)
14 november 1985 *

In zaak 275/84,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven, in het aldaar aanhangig geding tussen

**Coöperatieve Melkproducentenbedrijven „Noord-Nederland" BV (Frico)**

en

**Produktschap voor Zuivel,**

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van de communautaire voorschriften inzake de voorwaarden voor toekenning van monetair compenserende bedragen voor leveranties van boter bestemd voor verkoop tijdens „Butterfahrten",

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: U. Everling, kamerpresident, Y. Galmot en C. Kakouris, rechters,

advocaat-generaal: M. Darmon
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— Frico, vertegenwoordigd door Chr. P. van Eeghen en Ch. R. E. M. van Sasse van IJsselt, advocaten te Brussel;

— de Nederlandse regering, vertegenwoordigd door I. Verkade als gemachtigde;

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur R. C. Fischer als gemachtigde;

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal, genomen ter terechtzitting van 10 oktober 1985,

het navolgende

* Procestaal: Nederlands.

ARREST

(omissis)

## In rechte

1 Bij uitspraak van 26 oktober 1984, ingekomen ten Hove op 20 november 1984, heeft het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (hierna: het College van Beroep) krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van de bepalingen van gemeenschapsrecht inzake de voorwaarden voor toekenning van monetair compenserende bedragen (hierna: mcb's) voor leveranties van boter die bestemd is voor verkoop tijdens zogenoemde „Butterfahrten".

2 De vraag is gerezen in een geschil tussen de Coöperatieve Melkproducentenbedrijven „Noord-Nederland" BV, handelend onder de naam Frico (hierna: verzoekster in het hoofdgeding), die regelmatig leveranties verricht van boter die bestemd is voor verkoop tijdens „Butterfahrten" vanuit Nederlandse havens, en het Produktschap voor Zuivel (hierna: verweerder in het hoofdgeding).

3 De „Butterfahrten" worden in de verwijzingsuitspraak omschreven als volgt: „korte, slechts enkele uren durende boottochten met vertrek- en aankomstpunt in havens van Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap, in dit geval Nederland, waarbij gedurende enige tijd buiten de territoriale wateren wordt gevaren. De belangrijkste attractie van deze boottochten bestaat hierin, dat de passagiers de mogelijkheid wordt geboden een aantal goederen vrij van douanerechten, accijnzen en andere belastingen te kopen."

4 Verzoekster in het hoofdgeding kreeg begin 1983 een aanvraag voor het doen van een offerte voor leveranties van boter aan een ondernemer die „Butterfahrten" organiseert; daarop informeerde zij bij verweerder in het hoofdgeding, of haar voor leveranties van boter aan schepen waarmee „Butterfahrten" werden uitgevoerd, mcb's zouden worden toegekend.

5 Verweerder in het hoofdgeding antwoordde aanvankelijk bevestigend en heeft haar gedurende de eerste vier maanden van 1983 voor bedoelde leveranties dan ook mcb's uitbetaald. Begin mei 1983 evenwel deelde het ministerie van Landbouw en Visserij verweerder in het hoofdgeding mee, dat over de vraag of mcb's konden

worden toegekend voor leveranties bestemd voor verkoop aan boord van „Butterfahrt"-schepen, overleg gaande was met het ministerie van Financiën en de Commissie. Verweerder in het hoofdgeding werd verzocht, voor bedoelde leveranties tot nader bericht geen mcb's meer uit te betalen.

6 Toen de Commissie ter zake een negatief standpunt had ingenomen, deelde de Nederlandse regering verweerder in het hoofdgeding op 20 juni 1983 mee, dat zowel de verzoeken om toekenning van mcb's, die nog in behandeling waren, als de nieuwe verzoeken dienden te worden afgewezen. Daarop liet verweerder in het hoofdgeding eind juni 1983 aan verzoekster in het hoofdgeding weten, dat geen mcb's meer zouden worden toegekend voor leveranties van boter aan „Butterfahrt"-schepen.

7 Bij brief van 14 juli 1983 verzocht verzoekster in het hoofdgeding om betaling van de mcb's voor reeds gedane leveranties aan „Butterfahrt"-schepen, waarvoor de mcb's reeds in mindering waren gebracht op de prijs van de geleverde boter. Dit verzoek werd door verweerder in het hoofdgeding afgewezen.

8 Van dit besluit is verzoekster in het hoofdgeding in beroep gegaan bij het College van Beroep. Voor het College heeft zij betoogd dat het besluit onverenigbaar is met de geldende communautaire voorschriften en met verschillende algemene rechtsbeginselen, zoals het zorgvuldigheidsbeginsel en het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel.

9 Bij het onderzoek van het eerste middel is twijfel gerezen over de uitlegging van het toepasselijke gemeenschapsrecht, hetgeen de nationale rechter aanleiding heeft gegeven het Hof de volgende prejudiciële vraag te stellen:

„Moeten verordening nr. 2730/79, waarvan met name artikel 17, en verordening nr. 1371/81, beide van de Commissie, in samenhang met elkaar en met eventuele andere communautaire voorschriften bezien, aldus worden verstaan dat ter zake van de uitvoer van boter, die tijdens ‚Butterfahrten' als nader in deze uitspraak omschreven, aan de passagiers wordt verkocht, geen monetair compenserende bedragen kunnen worden toegekend ?"

10 Volgens verzoekster in het hoofdgeding beletten de geldende communautaire voorschriften niet, dat mcb's worden toegekend ter zake van de uitvoer van boter die tijdens „Butterfahrten" aan de passagiers wordt verkocht. Zij wijst erop dat artikel 17 van verordening nr. 2730/79 van de Commissie van 29 november 1979 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen inzake het stelsel van restituties bij uitvoer van landbouwprodukten (PB 1979, L 317, blz. 1) bepaalt: „Voor

produkten die aan boord van schepen zijn verkocht of uitgedeeld en aansluitend daarop wederom in de Gemeenschap kunnen worden binnengebracht met gebruikmaking van de vrijstellingen als bepaald in verordening (EEG) nr. 1818/75, wordt geen restitutie verleend." Een overeenkomstige bepaling zou in verordening nr. 1371/81 van de Commissie van 19 mei 1981 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de monetair compenserende bedragen (PB 1981, L 138, blz. 1) evenwel ontbreken. Mitsdien zouden de beginselen van rechtszekerheid, van non-retroactiviteit, van gelijkheid en van bescherming van het gewettigd vertrouwen vereisen, dat het recht op toekenning van mcb's wordt erkend voor produkten verkocht aan boord van schepen, ook indien daarmee „Butterfahrten" worden uitgevoerd.

11 Volgens de Nederlandse regering is het wellicht in strijd met het doel van het stelsel van mcb's, een compensatie toe te kennen bij de uitvoer van produkten waarvan men met zekerheid weet, dat zij enkele uren later onder het stelsel van de reizigersvrijstelling weer in dezelfde Lid-Staat worden ingevoerd. Niettemin bestaat er haars inziens recht op toekenning van mcb's voor landbouwprodukten die worden verkocht aan boord van schepen, ook indien daarmee „Butterfahrten" worden uitgevoerd. Zulks zou voortvloeien uit de omstandigheid, dat verordening nr. 1371/81 geen enkele voorwaarde inzake de bestemming van de landbouwprodukten stelt en geen uitdrukkelijke uitzonderingsbepaling bevat voor leveranties van produkten aan „Butterfahrt"-schepen.

12 Volgens de Commissie evenwel moet de vraag van de verwijzende rechter bevestigend worden beantwoord. In de eerste plaats zou de leverantie van boter voor „Butterfahrten" geen uitvoer zijn in de zin van artikel 1 van verordening nr. 974/71 van de Raad van 12 mei 1971 betreffende bepaalde conjunctuurpolitieke maatregelen welke naar aanleiding van de tijdelijke verruiming van de fluctuatiemarges van de valuta's van sommige Lid-Staten dienen te worden genomen in de landbouwsector (PB 1971, L 106, blz. 1) of in de zin van artikel 1, lid 2, sub c, van verordening nr. 1371/81. Evenmin zouden dergelijke leveranties kunnen worden gelijkgesteld met uitvoer uit de Gemeenschap in de zin van artikel 5 van verordening nr. 2730/79, dat slechts betrekking heeft op bevoorrading met produkten die bestemd zijn om tijdens de vaart aan boord te worden verbruikt. Voorts zou het geheel onverenigbaar zijn met het doel van het stelsel van mcb's, die bedragen onder de onderhavige omstandigheden toe te kennen, nu de leveringen zich geheel binnen de markt van de betrokken Lid-Staat afspelen en geen enkele invloed hebben op de handel tussen de Lid-Staten of met derde landen. Tenslotte betoogt de Commissie, dat de verwijzing naar artikel 17 van verordening nr. 2730/79 in elk geval irrelevant is ten aanzien van leveranties bestemd voor „Butterfahrten", die immers niet in aanmerking komen voor de vrijstellingen bij invoer.

13 In de eerste plaats moet worden opgemerkt, dat verordening nr. 1371/81 in artikel 2 bepaalt, dat „monetair compenserende bedragen worden toegepast voor produkten die worden ingevoerd of uitgevoerd", en in artikel 1, lid 2, sub c, dat „wordt verstaan onder... ‚uitvoer', de verzending, definitief of tijdelijk, van produkten ...

— uit een Lid-Staat naar een andere Lid-Staat;

— uit een Lid-Staat naar gebieden buiten de Gemeenschap..."

14 Uit de door de verwijzende rechter gegeven omschrijving van het begrip „Butterfahrten" blijkt reeds, dat de tijdens die excursies verkochte boter noch naar een andere Lid-Staat noch naar een derde land wordt uitgevoerd. Hij is juist bestemd om onmiddellijk weer te worden binnengebracht op het grondgebied van de Lid-Staat van verzending. Hieruit volgt, dat het onderhavige produkt niet wordt „uitgevoerd" in de zin van bovengenoemde bepalingen, die zich in casu derhalve tegen betaling van mcb's verzetten.

15 In de tweede plaats moet worden opgemerkt, dat artikel 1, lid 2, sub c, van verordening nr. 1371/81 weliswaar nog bepaalt, dat „de in artikel 5 van verordening (EEG) nr. 2730/79 bedoelde leveringen worden gelijkgesteld met uitvoer", maar dat laatstbedoeld artikel luidt:

„1) Met uitvoer uit de Gemeenschap worden voor de toepassing van deze verordening gelijkgesteld:

a) leveranties voor de proviandering in de Gemeenschap:

— van zeeschepen..."

De term „proviandering" spreekt voor zich en heeft, gelijk in de zevende overweging van verordening nr. 2730/79 wordt gepreciseerd, enkel het oog op bevoorrading met produkten die bestemd zijn om aan boord te worden verbruikt en niet, zoals het geval is met de „Butterfahrten", op de leverantie van produkten die bestemd zijn om aan de passagiers te worden verkocht en door deze laatsten aan land te worden gebracht. Bijgevolg kan artikel 5 van verordening nr. 2730/79 evenmin als grondslag dienen voor de toekenning van mcb's voor leveranties van boter die bestemd is voor verkoop tijdens „Butterfahrten".

16 Deze conclusie wordt bevestigd bij onderzoek van het doel van het stelsel van mcb's, zoals dit meerdere malen in de rechtspraak van het Hof is gepreciseerd. Zo oordeelde het Hof in het arrest van 12 april 1984 (zaak 281/82, Unifrex, Jurispr. 1984, blz. 1969), dat „met de invoering van de compenserende bedragen de handhaving (werd beoogd) van eenheidsprijzen, grondslag van de bestaande marktordeningen, ... ten einde een ontwrichting van het systeem van interventieprijzen te voorkomen en de normale handelsstromen van landbouwprodukten zowel tussen de Lid-Staten als met derde landen in stand te houden. Er mogen dan ook slechts mcb's worden toegepast voor zover de hierbedoelde monetaire maatregelen tot verstoring van de handel in landbouwprodukten zouden leiden." Het ligt voor de hand, dat in het kader van de „Butterfahrten" de toekenning van mcb's niet tot gevolg zou hebben, dat verstoringen van de handel in landbouwprodukten als gevolg van monetaire gebeurtenissen worden vermeden, nu de betrokken landbouwprodukten noch in het intracommunautaire handelscircuit noch in dat met derde landen geraken.

17 Tenslotte moet worden opgemerkt, dat in artikel 17 van verordening nr. 2730/79 de toekenning van restituties bij uitvoer weliswaar uitdrukkelijk is uitgesloten voor landbouwprodukten die aan boord van schepen zijn verkocht of uitgedeeld en aansluitend daarop wederom in de Gemeenschap kunnen worden binnengebracht met gebruikmaking van de vrijstellingen voorzien in verordening nr. 1818/75, doch de verwijzing naar deze bepaling doet niet af aan bovenstaande redenering. In de eerste plaats is de verwijzing naar dit voorschrift, dat enkel het oog heeft op het stelsel van uitvoerrestituties voor landbouwprodukten, irrelevant voor de beantwoording van de vraag van de verwijzende rechter, die uitsluitend betrekking heeft op de toekenning van mcb's. In de tweede plaats, en anders dan verzoekster in het hoofdgeding betoogt, blijkt reeds uit de bewoordingen van deze bepaling, dat de gemeenschapswetgever transacties met produkten die niet daadwerkelijk worden uitgevoerd, van de toekenning van uitvoerrestituties heeft willen uitsluiten. Gelijke overwegingen leiden tot hetzelfde resultaat met betrekking tot de toekenning van mcb's.

18 Blijkens het voorgaande moet op de vraag van de verwijzende rechter worden geantwoord, dat de artikelen 1 en 2 van verordening nr. 1371/81 van de Commissie van 19 mei 1981 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de monetair compenserende bedragen alsmede artikel 5 van verordening nr. 2730/79 van de Commissie van 29 november 1979 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen inzake het stelsel van restituties bij uitvoer van landbouwprodukten aldus moeten worden uitgelegd, dat geen monetair compenserende bedragen kunnen worden

toegekend voor leveranties van boter die bestemd is om tijdens korte boottochten op zee, met vertrek- en aankomstpunt in dezelfde Lid-Staat, te worden verkocht aan de passagiers.

## Kosten

19 De kosten door de Nederlandse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door het College van Beroep voor het Bedrijfsleven bij uitspraak van 26 oktober 1984 gestelde vraag, verklaart voor recht:

**De artikelen 1 en 2 van verordening nr. 1371/81 van de Commissie van 19 mei 1981 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de monetair compenserende bedragen alsmede artikel 5 van verordening nr. 2730/79 van de Commissie van 29 november 1979 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen inzake het stelsel van restituties bij uitvoer van landbouwprodukten moeten aldus worden uitgelegd, dat geen monetair compenserende bedragen kunnen worden toegekend voor leveranties van boter die bestemd is om tijdens korte boottochten op zee, met vertrek- en aankomstpunt in dezelfde Lid-Staat, te worden verkocht aan de passagiers.**

Everling Galmot Kakouris

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 14 november 1985.

De griffier
P. Heim

De president van de Derde kamer
U. Everling